

Cena prenumeraty:
 w Łodzi
 Kwartalnie Mk. 180.
 Miesięcznie „ 60.
 za roznośnienie
 10 mk. miesięcznie.
 Z przesyłką poczt.
 Kwartalnie Mk. 210.
 Miesięcznie „ 70.
 Poza Łodzią egz. 300
 W Ameryce 1/2 dolar.
 miesięcznie.

**BUDUJMY
 OJCZYZNĘ
 zgodą i pracą!**

REDAKCJA
 w ŁODZI
 Al. Kościuszki M 41
 TELEFON 28.

KALENDARZYK
 Czwartek Odeona P.
 Piątek + Elżbiety K r.
 Sobota Fsliska W.

ROZWOJ

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI

Czwartek dnia 18 listopada 1920 roku.

Z Warszawy z biur ogłoszeń. ogłoszenia do Rozwoju przyjmuje wyłącznie „Reklama Polska”

Za terminowe wychodzenie ogłoszeń i ofiar administracja nie odpowiada

CENA OGŁOSZEŃ: Przed tekstem mk. 5 w tekście mk. 5 zwyczajnie 350 mk. nekrologi mk. 3 za wiersz nonparel. **Drobne ogłoszenia 50 fen. za wyraz.** Dla poszukujących pracy 40 f. Komunikaty mk. 5.— Ogłoszenia zamiejscowe 50 proc. drożej. Ogłoszenia zagraniczne 100 proc. drożej. Stronica przed tekstem w tekście dla ogłoszeń podzielona na sześć lamów za tekstem na 5 lamów. W tekście i przed tekstem przyjmujemy ogłoszenia nekrologi tylko na 2, 4, 6 lamów. **Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne.** Można zamawiać „Rozwój” w ZGIERZU u p. Lacha Kiosik

OKINO CORSO | **DZIS** premiera **serja CZERWONY AS**

Tragedja Rosji.

Na wschodzie, poza granicami Rzeczypospolitej, toczą się zaciete walki, i to na Białej Rusi, Ukrainie, Podolu, nad Morzem Czarnym. Bolszewicy pragną ugruntować swą władzę w kraju, niwecząc swych przeciwników, którzy podczas wojny polsko-bolszewickiej, a przede wszystkim w ostatniej jej fazie, ogromnie się wzmogli na siłach i zajęli znaczne przestrzenie.

Głównie z ostatniego pogromu bolszewików w sierpniu i wrześniu b. r. skorzystał generał Wrangel, który swego czasu objął niejako spadkiem po Denikinie, zreorganizował niedobitków z armji czarnomorskiej i przy sprzyjających okolicznościach sam podjął nową ofensywę, uczynił wszy z półwyspu Krymu podstawę dla swych operacji strategicznych.

Francja, która jedyna z państw Koalicji pozostała wierna zasadzie czynnego zwalczania bolszewizmu, uznała rząd Wrangla jako prawowity tymczasowy rząd ros. i udzieliła mu wydanej pomocy w amunicji i broni.

Ale wielkie nadzieje, pokładane w Wranglu, zdają się obecnie zawodzić, jak zawiodły kom. letnie rachuby, pokładane w poprzedniku jego, Denikinie, a dalej w Judeniczu i Kozłaku.

Póki Polska prowadziła wojnę z sowietami, mieli także przeciwnicy bolszewików w Rosji pewne szanse zwycięstwa; gdy Polska podpisała warunki zawieszenia broni, szanse te raptownie upadają.

Staje się widocznym, że mimo pięknych wywodów i deklaracji pism ros. zagraniczą w rodzaju „La cause commune” (organ Burcewa) ta tragedia Rosji, która ostatecznie — mimo wszystko — przyjść musi, dotąd się nie skonsolidowała w silną władzę o jednolitym programie ani też poszczególne reprezentanci jej w kraju, z których na silniejszym zdawał się Wrangel, nie znaleźli głębszego oparcia w masach.

A czyniono przecież wiele, aby te masy pozyskać dla siebie, że przypomniemy tu tylko ustawę rolą rządu czarnomorskiego, która obok swego sołajnego znaczenia miała daleko idące polityczne celu na oku.

Wszystkie zarządzenia realne i realizowane nie odniosły należytego skutku. Masy pozostały bierne, a jeśli tu i ówdzie dały się porwać entuzjazmowi, to był to tylko słomiany ogień.

Trudno osądzić, czy to są skutki ostatniego teroru bolszewickiego, czy też wynik, rzec można, historycznego ucisku, sięgającego najazdów mongolskich.

Kraj niegranicznych możliwości, jakim jest w Europie Rosja, ten chaotyczny konglomerat ludów, ras, kultur, dążeń, — ten kraj kryje w swem łonie różne jeszcze niespodzianki, niemniejsze może niż bolszewickie samoderżawie po dynastycznym caracie.

Chwilowo, ale tylko chwilowo, stwierdzić należy niewiadomo już kórą likwidację ruchu przeciwbolszewickiego, zabijającego się w przepaści otchłani rosyjskiej tam się ukrywającego.

Po Wranglu przyjdzie kolej albo raczej przychodzi już na Petlurę. Według doniesienia P. A. T. a miały się już oddziały sowieckie przedrzeć na tyły ukraińskie pod Kamieńcem Podolskim.

Także z Bałachowiczem biją bolszewicy zaciete walki w rejonie Mozyża na Polesiu, za awszy podobno węzeł kolejowy Kalenkowicze.

Teren bojowy zbliża się szybkim krokiem ku polsko-ros. linii rozejmowej, i to zarówno od Podola ku Zoruczowi jak i na Polesiu; nie wykluczone są starcia lokalnej natury, jeśli weźmiemy pod uwagę brak organizacji i subordynacji wśród hord krasnoarmiejców.

Polska wypełni bezwarunkowo zobowiązania rozejmowe; to nie podlega chyba dyskusji. Czy jednak sowjety zdołają utrzymać w ryzie poszczególne oddziały, uprawiające nieraz partyzancką wojnę na własną rękę, to rzecz inna.

Brał już taką ewentualność pod uwagę Joffe, gdy na posiedzeniu delegatów pokojowych w Rydze w dniu 14 b. m. prosił polskich wysłanników, aby zakomunikowali rządowi warszawskiemu, że rząd moskiewski jest zmuszony poczynić wskutek operacji wojsk Bałachowicza w neutralnej strefie zarządzania, któreby mogły doprowadzić do niepożądanych starć z wojskiem polskim; równocześnie jednak uprasza, aby tych zarządzeń nie uważano za skierowane przeciw Polsce.

Właściwe intencje rządu bolszewickiego na czas najbliższy względem Polski trudno nam, nie wtajemniczonym w arkana polityki zagranicznej, na tak daleki dystans osądzać; zdają się jednak różne okoliczności przemawiać za tem, że chwilowo (chwilowo tylko!) nie myślą sowjety zadzierać na sero z Polską (inna rzecz wielki pysk przy układach!); niedawna lekcja dała im zbyt dotkliwie odczuć, co może naród, Dawid wobec Goljata rosyjskiego, ale stawiony

wobec najmagiczniejszego zagadnienia „być albo nie być”.

Poza nie uskutecznioną całkowicie jak dotąd likwidacją sprawy Wrangla, poza zapoczątkowaną na wielką skalę akcją przeciw Petlurze i Bałachowczowi, czeka jeszcze bolszewików bezporównania groźniejszy niż u nas kryzys zimowy obok kompletnego zastoju ekonomicznego.

Według rachunku prawdopodobieństwa (mimo, że Rosja jest krajem bezgranicznych możliwości) należałoby przypuszczać, że narazie (podkreślam: narazie) do nowej wojny z Rosją sowiecką nie przyjdzie, że przeciwstawienie podpisany pokój — przejściowy.

Ale właśnie dlatego będzie to w ostatecznej konsekwencji pokój z bronią u nogi.

Drożyzna.

Jeśli o czem nie potrzeba przekonywać nikogo, to o tem, że nasze życie codzienne najeżone jest trudnościami gospodarczymi bez liku i miary, pisze „Dzien. Pozn.” Ludność obecnie cierpi takie braki i taką drożyznę, jakich nie zaznała podczas sześciu lat wojny. Wprawdzie ceny szły w górę — ale stopniowo i umiarkowanie: wprawdzie były ograniczenia — ale nie było absolutnej nędzy i dojmującego niedostatku. Kongresówka, która pod okupacją niemiecką cierpiała najstrzeżej, dzisiaj przechodzi w porównaniu z owymi czasami kryzys jeszcze stokroć cięższy. Celemi tygodniami nie bywa po wielkich miastach — jak Warszawaw i Łódź, chleba, mięsa jest mało; cukier należy do osobliwości, na to, aby otrzymać 2 jaja, stoja ludzie w ogonkach od 7 rano do 11 i pół w południe. O cenach — tylko słów parę. To mianowicie, że skaczą w górę dwa razy dziennie, bo licytacja wzajemna na kupujących budzi w sprzedającym uzasadnioną nadzieję, iż towaru pozbedzie się w każdym razie. Wiec — czemu nie wyzyskać sytuacji?

Wiadomo, że przyjeżdżał do ministrów b. dzielnicy pruskiej przed kilku dniami p. Sliwiński, minister aprowizacji. Niewatpliwie wizyta ta miała cel pozytywny. I udało się. To znaczy, że ów cel osiągnięty został. Wielkopolska przyrzekała tyle, a tyle wagonów zboża, głównie żyta, na potrzeby żywnościowe Warszawy i Łodzi. Oczywiście zrobiła, jak najskrupulatniej. Ale — czy naprawdę wyczerpano już wszystkie środki, zmierzające ku wydobyciu z ludności dawnego zaboru rosyjskiego tę ilość produkcji, jaka nasza

została niszczone
y przez... także, że
tóry stał o środkami
spekulacyjnymi w ramach niesumiennej agita-
cji. Mówi się o wielkiem zapotrzebowaniu
Rosji na artykuły wszelkiego rodzaju, o bają-
skich sumach, jakie za nie osiągnąć można, o
złocie, które z Rosji struga do kraju popły-
nie — i w rezultacie chowa się zboże, cukier,
(tkaniny z nadzieją zbytu do Rosji, za cenę
kruszczy.

Spółceństwo wobec tej spekulacji sta-
je bezsilne i przeżywa nowa tragedię. A tym-
czasem przybywa coraz więcej objawów gro-
żących klęską naszemu ekonomicznemu życiu.

Chciwość i lenistwo podają sobie ręce,
by zdeprawować Polaka, od którego pracy za-
leży zapewnienie bytu ludności, utrzymanie
niepodległości państwa i zdobycie mu stano-
wiska — jeśli już nie światowego, choć prawo-
rządowego w szeregu państw Europy. Ograni-
czony dzień roboczy, hasło jaknajmniejszej
pracy za jaknajwyższą płacę, to maksymy, mo-
gące doprowadzić do ruiny mocarstwa kwitną-
ce — zaś niezdolne zupełnie zbudować z ruin
wojny i z prochu niewoli nowego, zdolnego do
życia organizmu.

Niszczy Polskę — człowiek, a pomaga
mu, estety, przyroda. Niedawne dni mrozu,
dość dzącego w polu do 10-ciu stopni, przy-
brały kraj o milionowe straty. Kartofle nie
przykryte tak, jak tego wymaga ostra zima,
zmarły z pewnością częściowo w kopcach,
boć niepodobna było przewidzieć na koniec
października takiego zimna, wreszcie wobec
krótkiego dnia pracy konieczności kopania
buraków, niepodobna ze wszystkim wydażyć
Czyli — że także Wielkopolska, owa szpiżarnia
całej ojczyzny, doznała klęski o rozmiarach za-
straszających — i może nie udźwignąć ciężaru,
jaki dotąd ochocho znosiła.

Naturalnie — myśl ludzka szuka ratowni-
czych środków. I zwraca się w pierwszej linii
do rządu, którego zadaniem musi być utrzy-
manie możliwości egzystencji dla ludności
państwa. Tylko energiczne kroki, tylko bez-
względność — ale i rozum zarządzeń, mogą
złagodzić katastrofę. Jeśli chowamy towar
dla Rosji lub Niemiec, to zakazać wywozu
pod karą śmierci; jeśli stwarzamy sztuczne
braki, by potem srubować ceny — to konfis-
kować bez miłosierdzia; jeśli rozmyślnie
zmniejszymy siłę produkcji, nie pracujemy,
strajkujemy — łamać bez skrupułu.

Dochodzimy do ostatniego punktu na-
szych rozmyślań o drożyznie. Leży w niej nie
bezpieczeństwo groźne — groźne dla publicz-
nego spokoju. Jeśli który z momentów służyć
może agitacji wywrotowej — to głód — i ten
bywa niezawodny.

Nie myślimy kłaść kropek nad i: to, cze-
go nie domawiamy, dość jest łatwo odczytać
między linjami codziennych zdarzeń i niechaj
wśród owych... pieśni bez słów nie znajdzie
się żadna, osnuta na temacie nieudolności rzą-
du polskiego, a bolszewickiej „wolności“.

Strajk stróży.

Wybuchł strajk stróży. Żądają b. znaczne-
go podniesienia cen.

Gospodarze (za wyjątkiem może Piotrkow-
skiej) nie mogą końca z końcem związać —
nie mogą dać tak znacznej zwwyżki.

Cidzie leży przyczyna złego? Przecież stróż
zwyzki żądać musi; trudno wymagać, aby się
wyżywił za 100 — 200 mk. tygodniowo, i to
często z rodziną.

Któż bierze tu pracę stróża? — na to nie-
ma dwóch odpowiedzi: lokator.

Lokator dzięki źle pomyślanej ustawie
mieszkaniowej jest tym, który wyzyskuje pracę
stróża.

Przeczyśmy, iż ustawa mieszkaniowa
jest konieczna. Bez tej ustawy dzisiaj wiele je-

ostek ciągnęło by pasek na mieszkania.
drugiej strony ustawa mieszkaniowa jak
i ustawa powinna być zgodna z zasadami lo-
kalnymi.

Dzisiejsza ustawa, która ma niby gnębić
burżujów, wtrąca dwa lub trzy razy tyle
obywateli w nędzę, niedostatek, choroby...

Stróże doskonale to rozumieją i stosunek
ich do gospodarzy jest zupełnie poprawny, a
ostrze swego strajku zwracają przeciwko loka-
torom m. i. niepompowanie wody, brudy śmiecie
i t. d. odczuwa gospodarz jedynie pośrednio,

tymczasem gros lokatorów jest narażone
na brak tych najprymitywniejszych wygod jakie-
mi są woda i czystość.

Dzięki więc ustawie mieszkaniowej poło-
żenie stróży jest bez wyjścia....

Nasz rząd ani sejm z obranej drogi nie-
bezpiecznych doświadczeń domorosłych pomy-
słów prawdopodobnie nie zejda.

Niech więc stróże chociaż wiedzą, kto ich
wyzyskuje i komu mają do zawdzięczenia swo-
ją nędzę.

Radek.

W ministerstwie skarbu.

WARSZAWA (Wł.) Dnia 14 b. m. W min.
sk. rozegrało się charakter. zajście.

Minister Grabski zwołał posiedzenie, na
którym poruszono sprawę rozkładu pożyczki
przyjm.

Na projekt min. Grabskiego nie zgodził się
jeden z obecnych ziemian, twierdząc iż rozkład
taki, jaki proponuje minister uprzywilejował by

b. gospodarstwa większe, pozatem innych.

Minister Gr. odpowiadał w Lonie b. roz-
drażnionym, a kiedy apronecht chciał replikować
— kazał mu opuścić salę o rad.

WARSZAWA (Wł.) Obiegają tu pogłoski
o wstępie min. skarbu Grabskiego. Jako przy-
czynę podają: wyłonienie sejmowej komisji sa-
nacji finansowych stosunków w kraju.

Przyczyny klęski gen. Wrangla.

Dzisiaj nadchodzą nowe szczegóły klęski
gen. Wrangla.

Przyczyną klęski po za demoralizacją
były zawiłe siły bolszewików.

Przeciwko trzemwyborowym dywizjom
Wrangla wystawili bolszewicy 20 dywizji. Nie
które formacje Wrangla odrzuciły 22 ataki
bolszewickie niektóre uciekały smrotnie.

Bolszewicy posługiwali się ostatnimi
wynalazkami techniki, jak gazy trujące, arcy-
pl. i t. d.

Skład dowództwa bolszewickiego został
zmieniony przez przyjęcie wielu Niemców.

Wrangel z resztą wojska stawiał rozpa-
czliwy opór nacierającym wojskom czerwom-
nym, aby dać możność wsiąść kobietom i mie-
szkańcom.

Gen. Wrangel wsiadł ostatni na statek

Jajta i Eupatoria zostały zajęte już 14 b.
m.

Dowodzący armią czerwoą jest gen. Ka-
mieniew.

PARYZ (E E) 17 | 11 Prasa francuska ży-
wo komentuje upadek Wrangla. Zdaniem facho-
wców militarnych armia Wrangla musiała być
kompletnie zdemoralizowana, jakkolwiek nie
brakło bardzo bohaterkich oddziałów Odda-
nie Perekopu, który został ufortyfikowany przez
inżynierów francuskich według najnowszych
sposobów na głębokości 30 km. przez niezli-
czone zasieki drucane, blindaż betonowe, po-
la minowe i t. d. dowodził jedynie zdray.

Podczas pochodu bolszewików przez Perekop
ani jedno działo nie wystrzeliło, ani jedna
nie wybuchła mina.

SPRAWA SENATU.

WARSZAWA. 16 11. (PAT) Poseł
Dubanowicz zwołał dziś posiedzenie komisji
konstytucyjnej, na którym poseł Ks. dr. Koty-
ła zgłosił następującą zmianę art. 36 projektu
konstytucji:

Art. 36. Senat składa się z członków:

1) Wybranych przez głosowanie po-
wszechnie równe, tajne, bezpośrednie i stosun-
kowe po jednemu na 300,000 ludności, przy-
czym reszta, licząca więcej niż połowę tej licz-
by, wybiera o jednego senatora więcej;

2) wybranych przez następujące ciała
wyborcze: a) episkopaty katolickie w Polsce
5; b) trzy najliczniejsze po religii katolickiej
wyznania po jednym; c) najwyższe zakłady
i instytucje naukowe, wymienione w ordy-
nacji wyborczej, po jednym; d) naczelna
Izba gospodarcza Rzeczypospolitej Polskiej
po jednym z każdego wydziału.

Prawo wyboru do senatu ma każdy oby-
watel z Polski, który posiada prawo wyborcze

do sejmu, ukończył lat 30, włada językiem
polskim w mowie i piśmie i od dnia ogłoszenia
wyborów zamieszkuje w okręgu wyborczym,
przynajmniej od roku. Prawo głosowania
może być wykonywane tylko osobiście. Wola-
skowi w służbie czynnej nie mają prawa głoso-
wania. Na listach do senatu musi być umiesz-
czona przynajmniej połowa kandydatów,
którzy ukończyli stopień akademicki, albo od-
byli jako posłowie przynajmniej jedną kadencję
sejmową. Prawo obieralności do senatu
ma każdy obywatel polski, który ukończył
35 lat życia i włada językiem polskim w słow-
wie i piśmie.

Stronictwa lewicowe poruszyły sejmowe
we wnioski o referendum ludowym i odesła-
nie sprawy senatu do przyszłego sejmu. Ubor-
cznie tylko zabierano głos co do meritum w
wniosku ks. Kotuli. Ukończono ogólna rzprawe
odroczone do nas. posiedzenia.

KURS MARKI POLSKIEJ.

GDANSK. 16 11. (PAT) Kurs marki
polskiej obniżył się w dalszym ciągu wynosił
17 i pół do 17, 3—4. Przekazy na Warszawę
16, 3—4 do 17. W Berlinie kurs marki polskiej
wynosił dziś 17, 5—8 do 17, 3—4. Przekazy na
Warszawę 17 i pół. W Wrocławiu kurs marki
polskiej wynosił 18, 3—4.

AMERYKA WOBEC UCHODźCÓW ROS.

WASZYNGTON. 16 11. (PAT) De-
partament stanu marynarki amerykańskiej wy-
dał polecenie statkom, amerykańskim na Czarnym
Morzu udzielania pomocy uchodźcom
mającym opuścić Krym.

Teatr

"BAGATELA"

w gmachu teatru "SCALA"

Ceglarniana 18

pod dyrekcją M. Tarłowskiego,

3635—1 w razie trwania strajku dozorców

pożątek o godz. 8 komie o godz. 10 w

Przedstawienie odbędzie się mimo strajku w elekrowni.

DZIS PREMIERA

ROMUALD GIERASIEŃSKI, SEWERYN MICHAŁOWSKI, Helena Rinas, Mla Kamińska,
Lola Patroni, Jana van Roy, Michalina Zamitto, E. Bodo, Miecz. Dobrowolski,
Adam Górecki, Stefan Szosland, Marjan Tarłowski

Straszny gość

Nadto bogata część koncertowa z udziałem całego zespołu.

Program № 5.

żart sceni-
czny w 2
odst. prze-
robił Kan-
nes

w medię d. i b. m. o
g. 4 pp. p. ze listwie-
nie popołudniowe
Rewja Zbiedzowskiego ze spie-
wami i tańcami

Budienny idzie!
i część konc. z udziałem zespołu

Konferencja p. w Rydze.

RYGA (EE) 17—11 Między Litwą kowieńską i przedstawicielem Białorusinów Łostowskiem doszło do porozumienia w sprawie wspólnej akcji przeciw Polsce i gen. Żeligowskiemu.

RYGA (EE) Konferencja przewodniczących polskiej misji pokojowej Dąbskiego z rosyjskim pełnomocnikiem Joffem doprowadziła do usunięcia wszystkich przedwstępnych trudności.

RYGA (E E) 17 | 11 Przyjazd misji Żeligowskiego na Łotwę wzwarł b. dobre wrażenie i uspokoił opinię publiczną i sfery rządową, która była zanępkowana różnymi pogłoskami.

ryga (E. E.) 17 | 11. Zabranie plenarne delegacji polskiej i rosyjskiej odbędzie się w środę o 5 po południu.

Na zebraniu będzie poruszona myśl przeniesienia rokowań pokojowych z Rygi do Bukaresztu, gdyż komunikacja Rygi z Warszawą jest b. utrudnioną.

Liga Narodów.

GENEWA (wł.) 17 | 11 Dzisiejsze ranne posiedzenie zajęło przemówienie Hymansa, przedstawiciela Belgii oraz gen. Bothy, przedstawiciela Transwalu.

Po południu wywiązała się gwałtowna dyskusja między przedstawicielem Francji — Bourgois, a przedst. Afryki Cecilem Radesem w sprawie dopuszczenia Niemiec do Ligi Narodów.

Londyn (E. E.) 17 | 11 „Daily Chronicle” oblicza, iż Liga Narodów reprezentuje mniej niż 400 milionów białej Indności. Po za Ligą stoi więcej jak 400 milionów, skutkiem czego dziennik twierdzi, iż znaczenie Ligi będzie bar. problematyczne.

JESZCZE IDEA FEDERACYJNA?

GDANSK. 16 11. (PAT) Tutejsze pisma przynoszą następującą wiadomość z Królewcą: Dnia 6 listopada odbyła się w Kłajpedzie konferencja między delegatami gen. Żeligowskiego i kierującymi osobistościami Litwy kowieńskiej. Tematem konferencji była kwestia, czy Litwa zgodziłaby się na oddanie tej obszaru Kłajpedy w zamian za przyłączenie się Litwy jako państwa federacyjnego do Polski i za pozostawienie Wilna Żeligowskiemu. Litewska Taryba ma się godzić na ten projekt. Również Rada najwyższa Ententy, jak donoszą pisma niemieckie, zgodziłaby się na przyłączenie Kłajpedy do Litwy, skoro ta wyzrekłaby się Wilna na korzyść Żeligowskiego.

„SPRAWIEDLIWOŚĆ” SĄDÓW NIEM.

BYTOM. 16 11. (PAT) Z powodu skazania ks. Potępy prasa górnośląska polska wskazuje na niesprawiedliwość sądu pruskiego i przytacza fakt zamordowania ś. p. Niedurnego w Bytomiu, w którym to wypadku prokuratoria nie wytoczyła śledztwa mordercom, przyjmując do wiadomości, że działali we własnej obronie. Ks. Potępa otrzymywał listy z pogrózkami, a w czasie wiecu, któremu przewodniczył, członkowie bojówki niemieckiej rzucili się na niego z okrzykiem: „Zabić polskiego kleche” i jeden z nich zamierzył się krzesłem na ks. Potępe. Ks. Potępa dobył wtedy rewolweru i dla postrachu strzelił w powietrze.

Naczelnik Państwa we Lwowie.

LWOW (wł.) Dnia 22 listopada przybywa tu Nacz. Państwa celem nadania miastu orderu „Virtuti militaris” za bohaterską obronę miasta przed wrogami. Uroczystości związane z tym świętem potrwać 2 dni.

Zjazd delegatów chłopskich w Poznaniu.

POZNAŃ (wł.) 21 b. m. zostaje zwołany do Poznania zjazd delegatów chłopskich z poznańskiego, pod przewodnictwem Sobiecha. Zjazd uchwalili prawdopodobnie wstąpienie do zw. „Piasta”

Wybory w Grecji.

PARYŻ 16 (PAT) Wynik wyborów w Grecji przyniósł 116 głosów na korzyść venizelistów, 200 na korzyść rojalistów. Porażka Venizelosa jest zatem zupełna. W Macedonii i dawnej Grecji z wyjątkiem Epiru wysp ani jeden głos nie padł na Venizelistów. Wynik wyborów zawiódł wszelkie orzekiwania i wywołał ogólne zdumienie. Opowiadają, że Venizelos ma opuścić Grecję i że doradza on liberałom, by zgodzili się na wolę narodu. Głędła została zamknięta z obawy przed paniką. Regent powierzył Rhallisowi misję utworzenia nowego gabinetu, ten jednak ją odrzucił. Przypuszczają, że zadania tego podejmie się Gannars.

ciw wszelkim monopolom rządowym z wyjątkiem monopolów hoteli, poczty i telegrafów.

3) Zjazd popiera wniosek sejmowego Zjednoczenia Mieszczańskiego i innych w sprawie likwidacji urzędu walki z lichwą, uznając jednocześnie kontyngentem państwowych nad cenami sprzedawców zarówno dla kupców jak i producentów.

4) Zjazd uznając jako konieczność państwową siłą podatkową, jednakowoż protestuje przeciwko podatkom przemysłowym, nakładanym wstecz.

5) Zjazd popiera wszelkie wysiłki poszczególnych instytucji rzemieślniczych w sprawie aprobowanej przez członków o zapobieżeniu śmierci głodowej rzeszy rzemieślniczych.

Na Zjeździe zebrano na plebiscyt Górnego Śląska 55,9 marek.

Teatr i sztuka.

Dzisiaj „Karykatury” Kisielewskiego, jed. z najszerszych komedji polskiej ostatniej doby w kapitalnej interpretacji zespołu teatru miejskiego. Jutro premiera „Klaudjusza” — lekkiej komedji Bootha Tarkingtona w spolszczeniu Z. Kaweckiego, w reżyserji Z. Noskowskiego, w wykonaniu p. p. Jarkowskiej, Krzywickiej, Kulakowskiej, Roslanowej, Wybrańskiej, Leszczyca, Łabęckiego, Noskowskiego (rola tytułowa) Redry Rżawicza, w nowej oprawie dekoracyjnej i całkowitej nieobecności suflera. W sobotę po poł. o g. 4, „Urwis”, wiecz. o godz. 8 na widowisku ludowym „Karykatury” Kisielewskiego.

KRONIKA

— Strajk w Elektrowni.

a) Wczoraj nagle, o godz. 6-ej wiecz. ni wybuchł strajk w Elektrowni Łódzkiej, na ekonomicznym. Pracownicy elektrowni już od paru tygodni przedstawili żądania podwyżki płac o 100 proc., lecz spotkali się z odmową. Delegacja pertraktowała kilkakrotnie z zarządem Elektrowni, który zaroponował pewno ustępstwa. Ostateczny termin załatwienia sprawy wyznaczono na dzień wczorajszy. Odbyła się konferencja delegatów robotników z zarządem Elektrowni. Wynikiem konferencji było pomyślne rozwiązanie sprawy drogą kompromisową, mianowicie robotnicy zredukowali pierwotne żądania podwyżki do 35 proc. za listopad i od 40 proc. za grudzień od zasadniczej pensji, na co zarząd Elektrowni Łódzkiej wyraził swoją zgodę.

O wyniku konferencji zakomunikowano telefonicznie Główny Urząd Elektryfikacji przy ministerjum, który na podwyżki te nie zgodził się, nadmieniając, iż dziś we czwartek wysyła do Łodzi specjalnego delegata dla zbadania sprawy na miejscu.

Robotnicy, dowiedziawszy się o tem postanowieniu zastrajkowali. Natychmiast rozporządziło się wyłączenie przewodników, pozbawiając energji elektrycznej wszystkie mieszkania, przedsiębiorstwa, teatry, sklepy, nie wyłączając nawet zakładów użyteczności publicznej. Na ulicach zapanowała ciemność. Jedynie tylko pozostał oświetlenie elektryczne w domach kolei Fabryczno Łódzkiej i kaliskiej.

Ciekawa rzecz, co właśnie skłoniło robotników w Elektrowni do natychmiastowego proklamowania strajku, zamiast wyczekania jednego dniana zapowiedziany przyjazd delegata ministerjum przez co uniknęło by się ogromnych strat, na jakie narażeni zostali mieszkańcy miasta.

— O pożyczkę 1 milion marek na budowę szkoły.

a) Wydział powiatowy zatwierdził uchwałę rady miejskiej w Zgierz w sprawie zaciągnięcia od rządu pożyczki w sumie 1 miliona marek na budowę szkoły miejskiej.

— O subydjum dla Wilna.

a) Magistrat postanowił wystąpić do Rady miejskiej z wnioskiem nagłym o udzielenie jednorazowego subydjum w wysokości 100,000 mk. na rzecz mieszkańców Wilna.

— Na cześć Wilna.

a) W nadchodzącą niedzielę, o g. 5 i po południu Narodowa Organizacja Kobiet (ul. Moniuszki nr. 11) urządza obchód na cześć Wilna, na program którego złożą się odczyt p. Kerny oraz deklamacja i śpiew. Węzscie bezpłatne.

Manifestacje przeciwko chłopom.

BELGRAD (E E) 17 | 11 Odbyły się tu masowe manifestacje przeciwko Włochom oraz układowi pokojowemu między Włochami i Jugosławją w St. Margerita.

Bolszewicy pod Płoskirowom.

Lwów (wł.) Z Płoskirowa uciekają masy ludzi. Bolszewicy są w niewielkiej odległości od miasta.

UKRAIŃCY ZDRADZILI WRANGLA.

„Pośrednia Nowosti” przynoszą następującą wiadomość z Sebastopola: Wykryto spisek przeciw rządowi Wrangla. Powieszono atamana Wołodina, jego żonę Marię, oraz 7 ich współników. Sad wojenny skazał ich za spisek, którego celem było obalenie rządu Wrangla. Spiskowcy działali w porozumieniu z naczelnikiem bolszewików okręgu aleksandrowskiego Kotowem. Cześć oddziałów Wołodina chciała przejść na stronę bolszewików. Rozbrojono ich i uwięziono.

Z powodu strajku w elektrowni ogłoszenia wyjść nie mogły.

Administracja.

Z zjazdu rzeźników miast województwa łódzkiego.

a) W niedzielę d. 14 listopada o godz. 5 po poł. w lokalu cechowym przy ul. Miłsza Nr 43, odbył się zjazd rzeźników miast województwa łódzkiego. Zjazd otworzył starszy cechu łódzkiego, Andrzej Latrosiński. Po powitaniu zebranych gości, w krótkich słowach zaznajomił ich z celem Zjazdu, powoławszy na asesorów starszych cechu m. Kalisza p. Józefa Krzewskego i m. Piotrkowa, Jana Turkieskiego.

Po przemówieniu przewodniczącego pierwszy zabrał głos poseł do sejmiku p. Teodor Szybiło, który w obszernym zarysie wyjaśnił zebranym cel ich ekonomiczny — polityczny. Następnie zabrał głos starszy cechu Tomaszowa Mazowieckiego p. Jan Goździł, który poruszył sprawę ogólnego zjazdu rzeźników w Warszawie i wyjednania dla rzemiosła opieki od rządu. Starszy cechu ozorkowskiego p. J. Maciejewski postawił wniosek wystąpienia z petycją do władz o niewydawanie niefachowcom patentów. Starszy cechu m. Pabjanie p. Al. Lewityn mówił w sprawie handlarzy trzody, którzy stała wpływać na podnoszenie cen trzody.

Po dyskusji zebrani delegaci cechów rzeźniczych miast: Kalisza, Piotrkowa, Pabianic, Sieradza, Turku, Debla, Tomaszowa Mazowieckiego, Uniejowa, Stawiszyna, Wielunia, Zdzierz, Łęczycy, Zduńskiej Woli, Łasku, Konstantynowa, Ozorkowa, Warty, Aleksandrowa, Brzezin, Opatowa i Żelowa, uchwalili następującą rezolucję:

1) Jednogłośnie popieramy stanowisko sejmowego Zjednoczenia Mieszczańskiego w sprawie senatu.

2) Zjazd solidaryzuje się ze stanowiskiem sejmowego Zjednoczenia Mieszczańskiego co do popierania inicjatyw organizacyjnych „Głosu Górnego Śląska”.

Wszystkim którzy oddali ostatnią posługę ukochanej córce naszej

ś. † p.

STEFANJĄ KULIKOWSKIEJ

a w szczególności Ks. Stypulkowskiemu i Ks. Wierzbickiemu za wyrażone słowa uznania i pociechy, przełożonym peni Z. Pętkowskiej i W. Macińskiej Koleżankom i kolegom personełowi Szpitala Anny Małki a w szczególności pielęgniarce Annie Nilihe za jej troskliwą opiekę podczas choroby z głębi zbolełego serca składają „BÓG ZAŁĄC”

RODZICE I SIOSTRA.

1-3626

PODZIĘKOWANIE

Wszystkim tym, którzy oddali ostatnią posługę synowi naszemu ś. † p.

JERZYKOWI LEWINSKIEMU

a w szczególności ks. prefektowi gimnazjum Zgierskiego, ks. wikaremu Zabrockiemu, chórowi zgierskiemu, współpracownikom kolei dojazdowych i wszystkim znajomym składają serdeczne „Bóg załac” nieutuleni w żalu

3626-1

Rodzice

ś. † p.

Wituś-Ignaś Kapella

Po krótkich lecz ciężkich cierpieniach zmarł dnia 17 Listopada o godz. 6 rano przeżywszy lat 6 m. 3.

Wyprowadzenie drogich nam zwłok z domu przy ulicy Sredniej Nr. 18 na stary cmentarz katolicki nastąpi w dniu 18 listopada o godz. 4 i pół po poł.

Na smutny ten obrządek zapraszają krewnych, przyjaciół i znajomych pozostali w nieutulonym żalu

Rodzice i Rodzina

1-3626

— Ustalenie godz'n handlu.

a) Zgodnie z reskryptem ministerstwa pracy i opieki społecznej w sprawie ustalenia godzin handlu, wydział powiatowy poczynił następujące zmiany: 1) dla sklepów spożywczych od g. 7-ej rano do 1 p. poł. i od 5-ej do 7-ej wieczorem; 2) dla sklepów kolonialnych i wszelkich innych od g. 8-ej rano do 1 ej p. poł., i od 3-ej do 7-ej wieczorem; 3) dla składów aptecznych: od g. 9-ej rano do 1 po poł. i od 3 do 7-ej wieczorem; 4) dla zakładów fryzjerskich 5 dni w tygodniu od 10-ej do drugiej po poł. i od 4-ej do 8-ej wieczór, a w soboty od 10 rano do 1-ej p. poł. i od 4-ej do 9 wieczorem, 5) w dni świąteczne i niedziele otwarte są od g. 10-ej rano tylko mleczarnie i kwaciarnie ze sprzedażą żywych kwiatów. 6) w dni targowe i jarmarczne sklepy spożywcze od g. 1 ej rano do 12-ej i od 3 do 6-ej wieczorem, a wszystkie pozostałe sklepy od 8-ej do 12-ej i od 6-ej wieczorem.

— Budowa i utrzymanie studni.

a) Dyrektor urzędu zdrowia województwa łódzkiego w dał zarządzenie dotyczące budowy i utrzymania studni. Budowanie wszelkiego rodzaju różnych studzien oraz przebudowa studzien już istniejących, odbywać się może tylko za zezwoleniem właściwych ciał samorządowych (urzędów gminnych, magistratów). Przy wydawaniu zezwoleń przestrzeg należy, aby przy nowych budowach stosowano system studni wierconych t. zw. abisyńskich (Nortona), składających się z rury żelaznej w ziemię wpuszczonej i z pompy dla czerpania wody. Studnie należy budować możliwie jaknajbliżej domu dla którego są przeznaczone, jednak w odległości co najmniej 20 metrów od miejsc stale zanieczyszczonych. Przy budowie studni należy zwracać uwagę, aby prąd wody gruntowej nie biegł w kierunku od miejsc zanieczyszczonych do studni. Głębokość studni, tj. odległość od powierzchni gruntu do powierzchni wody, nie może być mniejsza niż 3 metry w glebie nieprzepuszczalnej, a 6 metrów w glebie przepuszczalnej. Studnie obecnie istniejące, a nieodpowiadające powyższym wymaganiom winne być najdalej do 6 tygodni od chwili rozporządzenia doprowadzone do stanu wymagającego. Studnie, co do których badanie lekarskie wykazało obecność w wodzie zarazków lub składników, pośrednio lub bezpośrednio dla zdrowia szkolnych, podlegają natychmiastowemu zamknięciu. Zakazem jest czerpanie wody ze studni kopanych za pomocą maszyn, przyniesionych z d. m. prania, bielizny i płukania naczyń bezpośrednio koło studni, oraz jakiegokolwiek innego zanieczyszczania studni tak kopanych jak i wierconych.

— Przedstawiciel Komitetu poparcia skarbu narodowego.

a) Na posiedzeniu wydziału powiatowego wybrany został jako przedstawiciel do łódzkiego komitetu wojewódzkiego poparcia skarbu narodowego z ramienia wydziału ks. Wincenty Gebartowski.

— Wigilia dla chorego i rannego żołnierza.

a) Przy Tow. Czerwonego Krzyża zorganizowany został komitet gwiazdkowy, który zajmie się urządzeniem wieczery wigilijnej w szpitalach oraz rozdawnictwem podarków gwiazdkowych (paczek) chorym i rannym żołnierzom w tychże szpitalach. Osoby, któreby pragnęły poprzeć zabiegi komitetu i urzeczywienić chorym żołnierzom dzień wigilijny, proszone są o składanie wszelkich ofiar w naturze do intendencji Czerwonego Krzyża przy ul. Piotrkowskiej nr. 78, z s. ofiar w gotówce do biura Tow. Czerwonego Krzyża. Piotrkowska 95.

— Stow. obrony wierzycieli hipotecznych w Łodzi.

a) Odbyło się organizacyjne zebranie łódzkiego Oddziału Stowarzyszenia obrony wierzycieli hipotecznych. Do zarządu wybrani zostali dr. Chylewski — przewodniczący A. Szwidziński — sekretarz, E. Fyszer — skarbnik, M. Olszer — gospodarz. Zapisy na członków przyjmowane i informacji udzielano przez dr. Chylewskiego, Główna Nr. 51 (od 6 do 7 wieczorem codziennie) E Tyszer — Piotrkowska 124 od 7-ej do 8 wiecz. i m. Olszer, Olgińska Nr. 10, od 2 do 3 ej p. poł.

— Do komisji walki z alkoholem.

a) W myśl pisma starostwa łódzkiego w przedmiocie wyboru 2 przedstawicieli samorządu od komisji walki z alkoholem, wydział powiatowy delegował p. J. Świercza i J. Klińka.

— Wytwórnia mydła.

a) Począwszy od grudnia zostanie uruchomiona przez wydz. zdrow. publ. wytwórnia mydła na potrzeby szpitali i instytucji miejskich.

— Zatwierdzenie budżetu m. Zgierza.

a) Wydział powiatowy zatwierdził budżet m. Zgierza na rok 1920 | 21- w sumie 3,679,350 marek.

— Wykolejenie się wa onów.

a) Lokomotywa urzędowa prowadziła na odnożce kolei Tow. Akc. K. Schabera kilka wa onów należących do Tow. N. gła na

przejeździe około Szosy Rokocińskiej jeden z wagonów wykoleił się, zatrzymując za sobą inne. Droga została zatarasowana. Zanim uprzątnięto i oczyszczano linię ruch wszystkich pociągów tramwajowych idących do Widzewa, musiał być wstrzymany przeszło godzinę. Pociągi dojeżdżały tylko do składów monopolowych.

— Na gorącym uczynku.

a) Wczoraj, policja łódzka aresztowała na gorącym uczynku kradzieży: Stanisławę Gnasińską, która skradła platerę wartości 80,000 mk., w mieszkaniu I. Dreksona, przy ul. Cegielińskiej 49, Hieronima Poczekała na Zielonym Rynku, Bolesława Gawrońskiego który usiłował okraść sklep Tow. Mleczarskiego, przy ul. Andrzeja 3. Aresztowanych osadzono w więzieniu przy ul. Miśza.

— Kradzieże.

a) Z mieszkania E. Łokitka, przy ul. Ludwiki 3, skradziono różne rzeczy wartości 10,000 mk.

Zamieszkania Samuela Krawana, przy ul. Cegielińskiej 64, skradziono garderoby wartości 180,000 mk.

Komunikaty.

— Jubileusz chóru Marjańskiego.

W niedzielę dn 21 listopada r. b. chór Marjański przy kościele Wniebowzięcia N. M. Panny w Łodzi obchodzić będzie XV-letnie święto istnienia. W kościele o godz. 11 r. zostanie odprawiona uroczysta suma w której chór przy współudziale orkiestry wykona Mszę J. Grubera oraz Kantata ku czci św. Cecylii K. Tetygi. Po południu o godz. 3-ej w lokalu przy Konstanowskiej nr. 5 odbędzie się obchód jubileuszowy połączony z zabawą.

3629.

Zabawa dla dzieci i młodzieży.

W niedzielę 21 go b. m. odbędzie się w sali Stow. Handlowców (Piotrkowska 103) wielka zabawa dla dzieci i młodzieży z nader urozmaiconym programem, na który złożą się: kinematograf, szopka, loteria fantowa, zawody towarzyskie oraz liczne wesołe atrakcje. Pomieży fantami znajdują się wartościowe książki, zabawki, produkty żywnościowe i t. p. Początek zabawy o godz. 4 ej. Całkowity dochód przeznaczony jest na podarunki świąteczne dla żołnierzy — łódzian Syberyjskiej Bryg. Piech.

Pozostałe bilety do nabycia w kole Opieki nad Bryg. Syb. Główna Nr. 50. przy wejściu na zabawę.

Z Pabjanic

Po powrocie uczniów z wojska klasy 7a i 8 gimnazjum państwowego im J. Sniadeckiego w Pabjanicach będą uruchomione w poniedziałek dnia 22 listopada.

3528 | 1

— Związek pracowników bankowych Łodzi.

Dnia 18 listopada r. b., t. j. we czwartek o godzinie 7 wieczorem w sali Stowarzyszenia Handlowców Polskich, Piotrkowska 108, odbędzie się I organizacyjne zebranie Związku Pracowników Bankowych w Łodzi. Na porządku dziennym b. ważne sprawy.

3630